

ความพึงพอใจของครูและผู้ปกครองต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ของโรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาทำ จังหวัดปทุมธานี

พิมพ์ สามารถตรา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของครูและผู้ปกครองต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียน จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหาร และด้านกลุ่มเพื่อนของโรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาทำ จังหวัดปทุมธานี และเพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของครูและผู้ปกครองต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาทำ จังหวัดปทุมธานี โดยจำแนกตามเพศและอายุ

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ครูและผู้ปกครองโรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาทำ จังหวัดปทุมธานี ประจำปีการศึกษา 2559 จำนวนทั้งสิ้น 108 คน โดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบค่าความเชื่อมั่น ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของ คอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.82 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์เปรียบเทียบ ระดับความพึงพอใจของครูและผู้ปกครองต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาทำ จังหวัดปทุมธานี โดยจำแนกเพศ วิเคราะห์ค่าโดยใช้ค่า t-test แบบ Independent สำหรับอายุของผู้ปกครอง วิเคราะห์ ค่าโดยใช้ค่า (One-way analysis of variance) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 จึงทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ (Scheffe Post hoc Comparison)

ผลการวิจัยพบว่า

- ครูและผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาทำ จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านอาคารสถานที่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหาร และด้านกลุ่มเพื่อน ทุกด้านที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก
- ครูและผู้ปกครองที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาทำ จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมและรายด้าน ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05
- ครูและผู้ปกครองที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาทำ จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านกลุ่มเพื่อนครู มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ

ความพึงพอใจของครูและผู้ปกครองการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้โรงเรียนวัดราชฎครัตูธำ , การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

บทนำ

ปัจจุบันเป็นยุคแห่งการแข่งขันที่ใช้ความรู้เป็นฐาน การศึกษานับว่าเป็นต้นทุนที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งดังนั้นงบประมาณที่ใช้ในการพัฒนาประเทศส่วนหนึ่งจำเป็นต้องจัดสรรให้กับการพัฒนาการศึกษา เนื่องจากการลงทุนในการพัฒนาบุคลากรของชาติในอนาคต ในยุคที่เทคโนโลยีและนวัตกรรมต่างๆ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การศึกษาจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนตลอดเวลาเช่นกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ตามเป้าหมายของแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สถานศึกษาจึงต้องมีการปฏิรูปการศึกษาให้ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงกับแนวทางจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545) ขึ้นโดยเป็นพระราชบัญญัติที่มุ่งการพัฒนาการศึกษา เพื่อให้ทันกับยุคสมัยของการ เปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรมต่างๆ โดยในมาตรา 4 หมวดการจัดการศึกษาได้กำหนดได้ว่า การศึกษาหมายความว่า เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอด ความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลง ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้าง องค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมและการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่าง ต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยในหมวด 4 มาตรา 24 (5) ได้ระบุไว้ว่า การจัดการศึกษาจะต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนรู้และมีความ รอบรู้ เพราะฉะนั้นการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาแต่ละแห่งต้องพยายามให้สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนรู้ตามจุดหมายของการเรียนการสอนและประสิทธิภาพ สูง(พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. 2542)

แนวทางการจัดการศึกษาในปัจจุบันได้ให้สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้นักเรียน ทุกคนจะต้องได้รับการบริหารทางการศึกษาโดย 1) ได้เรียนรู้เนื้อหาสาระ และกิจกรรมที่สอดคล้องกับความ สนใจ และความถนัดตามความแตกต่างของแต่ละคน 2) ได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญ สถานการณ์และการประยุกต์ไปใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา 3) ได้เรียนจากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง 4) ได้เรียนรู้โดยผสมผสานสาร ความรู้ต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา 5) ได้เรียนรู้โดยผู้สอนจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้นักเรียนเกิด การเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและ นักเรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมๆ กันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ 6) ได้เรียนรู้ทุก เวลาทุกสถานที่ โดยมีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อ ร่วมกันพัฒนานักเรียนตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ.2542 : 4)

การจัดการศึกษาตามแนวทางดังกล่าวจะเห็นได้ว่า องค์ประกอบที่สำคัญยิ่ง คือ การจัดสภาพแวดล้อมโรงเรียนซึ่งการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมโรงเรียนที่ดี จะช่วยส่งเสริมและปลูกฝังให้นักเรียน

ได้เป็นบุคคลที่พร้อมด้วยความรู้ ความสามารถ ความเจริญทั้งทางร่างกายและจิตใจ อันจะเป็นการสร้างบุคลิกภาพที่ดีงามแก่นักเรียน ทางด้านสื่อการเรียนการสอนนั้นเป็นการเรียนรู้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ จึงกล่าวได้ว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียน เพื่อนร่วมชั้น อาคารสถานที่ ตลอดจนสื่อการเรียนการสอน เหล่านี้มีผลกระทบต่อการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน จากสภาพปัญหาต่างๆ การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกสุขนิสัยการรักษาและจัดสภาพแวดล้อมไปเผยแพร่สู่ครอบครัวและชุมชนได้

สภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อมนุษย์นั้นมาเป็นเวลานาน นักพฤติกรรมศาสตร์ที่สนใจศึกษา เกี่ยวกับปฏิกริยาระหว่างบุคคลกับสภาพแวดล้อม ล้วนมีความเชื่อเบื้องต้นว่าพฤติกรรมของบุคคลนั้นสามารถทำความเข้าใจและทำนายโดยพิจารณาจากปฏิกริยาระหว่างบุคคลกับสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับปฏิกริยาระหว่างบุคคลกับสภาพแวดล้อมมาใช้อธิบายปฏิกริยาระหว่างนักศึกษา กับสถาบันศึกษา นักจิตวิทยาที่สนใจเกี่ยวกับอิทธิพลของสภาพแวดล้อมมีความเชื่อว่า พฤติกรรมของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมของสถาบันการศึกษาวิธีการพัฒนานักเรียนที่ได้ผล ทางหนึ่งจึงเกี่ยวกับการจัดการกับปฏิกริยาระหว่างนักเรียนกับสภาพแวดล้อมของสถาบันเพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีความสมบูรณ์ทุกๆ ด้าน สำเนาซ์ ขจรศิลป์ (2538:80) ได้จำแนกสภาพแวดล้อมในสถาบันการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนานักเรียน 4 ด้าน คือ สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมด้านสังคม การบริหาร สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ซึ่งในสภาพแวดล้อมทั้ง 4 ด้านนี้สถานการศึกษาอาจมีการจัดและดำเนินงานในด้านต่างๆ จำแนกย่อยออกไปแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปณิธานของแต่ละสถาบัน

สภาพแวดล้อมในสถานศึกษาเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาได้เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอาคารเรียน อาคารประกอบสถานที่ มีบริเวณรวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ซึ่งอยู่รอบตัวผู้เรียนซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน เป็นการเสริมขวัญและกำลังใจในการประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนและการปฏิบัติหน้าที่การงานของทุกคนในสถานศึกษาช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้เกิดผลสำเร็จทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์ (มาริสสา ธรรมะ . 2545:1)

โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่จะต้องเสริมสร้างผู้เรียนได้รับโอกาสอันพึงที่จะควรได้รับในการพัฒนาศักยภาพตามวัย การพัฒนาโรงเรียนสิ่งที่ควรให้ความสำคัญอย่างมากคือการจัดสภาพแวดล้อมในทุกๆ ด้าน ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน สภาพแวดล้อมที่ดีหมายถึงส่วนประกอบสำคัญส่วนหนึ่งที่จะส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการ มีความปลอดภัย มีแรงจูงใจและเกิดความสุข ความเต็มใจในการแสวงหาความรู้ ตรงกันข้าม โรงเรียนที่ขาดการเอาใจใส่ในด้านสภาพแวดล้อมหรือไม่เห็นความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อม จะทำให้บุคลากรทั้งในและนอกสถานศึกษาขาดปฏิสัมพันธ์ที่ดี มีบรรยากาศที่น่าเบื่อ ขาดความอบอุ่นและบรรยากาศที่เป็นมิตรและขาดศรัทธาต่อโรงเรียน ทำให้ส่วนประกอบของคำว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ขาดความสมบูรณ์ตามมาในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญทรง สังข์ทอง (2537 : 46) ซึ่งให้เห็นสภาพบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งนักเรียนจะมีความรู้ ความสามารถ และมีคุณธรรมมากยิ่งขึ้น ในบรรยากาศที่เอื้ออำนวยลักษณะทางสังคม จิตวิทยาการเรียนการสอนทั้งทางอารมณ์ สังคม เจตคติและปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ครูผู้ปกครอง สิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการเสริมสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม จากการศึกษาพบว่า สภาพแวดล้อมมีผลทำให้พฤติกรรมของคนเปลี่ยนไปในทางที่ดีหรือไม่ดี ขึ้นอยู่กับการเรียนรู้และประสบการณ์ของแต่ละคน ดังนั้น

การจัดสภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมย่อมส่งผลดีหรือมีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน (เฉลิม พรหมคุณาภรณ์.2539: 31) การดำเนินของสถานศึกษาจะประสบผลสำเร็จและมีคุณภาพต้องอาศัย องค์ประกอบต่างๆ เช่น คุณภาพของครู คุณภาพของนักเรียน บรรยากาศทางวิชาการและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมซึ่งการจัดสภาพแวดล้อมที่ดีจะช่วยให้ นักเรียนมีความสุขได้รับความสะดวก ปราศจากความกังวล สามารถศึกษาได้อย่างเต็มที่ ช่วยสร้างลักษณะนิสัยรวมทั้งช่วยสร้างค่านิยมที่ถูกต้องให้เกิดทั้งทางด้านคุณธรรม จริยธรรม (ดุสิต คงตระกูล.2536: 129) พบว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนในรูปแบบต่างๆ ที่อยู่ในโรงเรียน และบริเวณโรงเรียนรวมทั้งความสัมพันธ์กับครูมีผลต่อการเรียนรู้จะหล่อหลอมพฤติกรรมทางสังคมให้แก่ ผู้เรียน

โรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาทำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มุ่งเน้น การจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และมาตรฐานสูงอย่างต่อเนื่องตลอดมา พร้อมทั้งมีการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนตามปกติ เพื่อให้โรงเรียนอบอุ่น น่าอยู่ น่าศึกษาค้นคว้า และนักเรียนมีความสามารถที่จะเรียนรู้ นำความรู้ไปใช้ การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมและการสร้างสภาพแวดล้อม ใหม่ การจัดการศึกษาของโรงเรียนในด้านการจัดแผนการเรียนด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหาร ด้าน อาคารสถานที่ และด้านการจัดกิจกรรม มีอิสระในการจัดและอยู่ภายใต้กฎระเบียบของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก ดังนั้นการจัดสิ่งแวดล้อมและความเป็นอยู่ ต่างๆของโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะจึงเป็นสิ่งจำเป็นมากประการหนึ่งของการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนและการ ที่โรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาทำ จะดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เหมาะสมในด้านอาคารสถานที่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหาร ด้านกลุ่มเพื่อน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาบุคลิกภาพและศักยภาพ ได้เต็มที่ในปีการศึกษา 2552 โรงเรียนได้ประสบปัญหาและอุปสรรคหลายประการในการจัดสภาพแวดล้อมใน โรงเรียน ซึ่งสามารถแยกปัญหาออกเป็น 4 ด้านดังนี้ 1. ปัญหาด้านกายภาพ จำนวนห้องเรียนไม่เพียงพอต่อ การจัดการเรียนการสอน 2. ปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้ คือ การปรับสภาพของสิ่งแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อ การเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน 3. ปัญหาด้านการบริหาร เนื่องจากงบประมาณที่ได้รับมีน้อย จึงไม่ เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาภายในเท่าที่ควร 4. ปัญหาด้านกลุ่มเพื่อน เนื่องจากส่วนใหญ่ผู้เรียนมาจากครอบครัว ที่แตกต่างพื้นฐานการศึกษาที่แตกต่างกัน การเลี้ยงดูที่แตกต่างตลอดจนอาชีพของครอบครัวที่ต่างกันทำ ให้เกิดปัญหาในการปรับตัว

จากหลักการและสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรภายในสถานศึกษา จึงสนใจ ที่ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาทำ โดยการสำรวจความคิดเห็น ของครูและผู้บริหารจากองค์ประกอบของการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในโรงเรียน 4 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารและด้านกลุ่มเพื่อนครู ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็น สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อฝ่ายบริหาร ได้นำไปวิเคราะห์การวางแผนการจัดการศึกษา กำหนดนโยบายและ รวมทั้งใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงด้านอาคารสถานที่ ด้านการบริหาร และเป็นประโยชน์ต่อครูและนักเรียน ในด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ และเป็นประโยชน์ต่อบุคลากรในโรงเรียน นักเรียนและผู้ปกครอง ในการ สร้างสัมพันธภาพที่ดีในกลุ่มเพื่อนครู เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สอดคล้องกับ มาตรฐานการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูและผู้ปกครองต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาทำ จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูและผู้ปกครองต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาทำ จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามเพศและอายุ

ขอบเขตการวิจัย

ประชากร เป็นครูและผู้ปกครองโรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาทำ จังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2559 จำนวนทั้งหมด 150 คน กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือครูและผู้ปกครองคัดเลือกโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยอาศัยตารางการกำหนดขนาดตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970: 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 108 คน

ตัวแปรในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศและอายุ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความพึงพอใจของครูและผู้ปกครองต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาทำ จังหวัดปทุมธานี จำแนก 4 ด้าน คือ 1. ด้านอาคารสถานที่ 2. ด้านการจัดการเรียนรู้ 3. ด้านการบริหาร 4. ด้านกลุ่มเพื่อนครู

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ครูและผู้ปกครองโรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาทำ จังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2559 จำนวนทั้งหมด 108 คน โดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยการหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00 และหาค่าความเชื่อมั่นใช้สูตร สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของคอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82 โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ 1. ข้อมูลส่วนบุคคล 2. เนื้อหาที่จะทำวิจัย 3. ข้อเสนอแนะเป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์ค่าสถิติด้วย t-test แบบ Independent และ ANOVA (One-way analysis of variance) สำหรับตัวแปรเพศและอายุ

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่าง 108 คน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง โดยมีอายุ 20 - 40 ปีขึ้นไป มากที่สุด รองลงมาได้แก่ 41 ปี ขึ้นไป และไม่เกิน 20 ปี ตามลำดับ
2. ความพึงพอใจของครูและผู้ปกครองต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาทำ จังหวัดปทุมธานี ครูและผู้ปกครองมีความพึงพอใจ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
3. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูและผู้ปกครองต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาทำ จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05
4. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูและผู้ปกครองต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาทำ จังหวัดปทุมธานี ที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาทำ จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านกลุ่มเพื่อนครู มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของครูและผู้ปกครองต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาทำ จังหวัดปทุมธานี พบว่า ประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ความพึงพอใจของครูและผู้ปกครองต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาทำ จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเท่ากัน โดยมีความพึงพอใจในด้านกลุ่มเพื่อนครูมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหาร และ อันดับสุดท้ายคือ ด้านอาคารสถานที่ ซึ่งอภิปรายในแต่ละด้านได้ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านอาคารสถานที่ โดยภาพรวมและรายข้อมีความพึงพอใจในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อาคารเรียนและอาคารประกอบมีความมั่นคงแข็งแรง ปลอดภัยทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาทำ จังหวัดปทุมธานี มีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีอาคารสถานที่เหมาะสม เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัย มีการให้บริการและเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีห้องเรียน ห้องสมุด สนามเด็กเล่น สิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ อยู่ในสภาพใช้การได้ดี และมีความปลอดภัย มีการจัดการและให้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลสรรค์ บุญกว้าง (2550: 72 – 75) ได้ศึกษาเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 พบว่าครูมีความพึงพอใจต่อการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 อยู่ในระดับมาก และจากการเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ที่ตั้งอยู่ในและนอกเขตเทศบาล ไม่แตกต่างกัน ยกเว้น

ด้านความปลอดภัย ครูมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูต่อการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ที่ตั้งอยู่ในและนอกเขตเทศบาล ไม่แตกต่างกัน จึงสรุปได้ว่าอาคารสถานที่เป็นสิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญ เพราะเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของนักเรียนโดยตรง

ด้านที่ 2 ด้านการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมและรายข้อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูมีความยุติธรรมและคุณธรรมในการประเมินผลการเรียนของนักเรียนทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนได้มีการดำเนินการเพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดทำหรือจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน วิธีการสอน การจัดกระบวนการเรียนที่หลากหลายเน้นกระบวนการคิดและมุ่งพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน การพัฒนาเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนกิจกรรมเสริมทักษะทางวิชาการ มีการวัดผลประเมินผลและประเมินผลอย่างเป็นระบบและตรวจสอบได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งนภา คนเล (2553: 52 – 53) ได้ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนบ้านสองสลึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมด้านการจัดการเรียนรู้ด้านการบริหาร อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอาคารสถานที่ อยู่ในระดับปานกลาง และจากการเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนบ้านสองสลึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า โดยรวมและรายด้านจำแนกตามเพศ ประสบการณ์และระดับช่วงชั้นแตกต่างกัน

ด้านที่ 3 ด้านการบริหาร โดยภาพรวมและรายข้อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนจัดให้มีการพัฒนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และความก้าวหน้า ของนักเรียน อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการบริหารเชิงการกลยุทธ์ มีแผนกลยุทธ์ แผนการปฏิบัติงานประจำปีที่สุดคล้องกับบริบทของโรงเรียน มีการนิเทศติดตามและประเมินผล มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งในและนอกสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเลิศศักดิ์ คำปลิว (2551: 99-105) ได้ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยมีตัวแปรตาม คือ ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน 6 ด้าน คือ ด้านการบริหาร ด้านบุคลากร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่และด้านสื่อการสอน และตัวแปรต้น คือ เพศและสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นครู 224 คน ผู้บริหารสถานศึกษา 40 คน พบว่า การจัดสภาพแวดล้อม โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากและด้านที่ปฏิบัติมากที่สุดคือ ด้านหลักสูตร รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านที่มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ด้านสื่อการเรียนการสอน จากการศึกษานี้ได้เสนอแนะ ด้านการบริหารไว้ว่า ควรกำหนดนโยบายการบริหารอย่างชัดเจนมอบหมายงานการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้กับครูให้ชัดเจน ด้านหลักสูตรควรมีการกำหนดหลักสูตรที่สอดคล้องกับเวลาเรียน โดยอาจนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรท้องถิ่นมาปรับใช้ในหลักสูตรที่เปิดสอน ด้านบุคลากร สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูได้มีการพัฒนาตนเองด้วยการจัดการอบรมและให้โอกาสในการศึกษาต่อ ด้านอาคารสถานที่ควรมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ต่างๆ รอบอาคารเรียนให้มีความร่มรื่นมีบรรยากาศให้ผู้เรียนรักในการเรียนรู้อย่างยิ่ง และด้านสื่อการเรียนการสอน ครูควรนำสื่อที่ทันสมัยมาใช้ในการสอนให้มากยิ่งขึ้น

ด้านที่ 4 ด้านกลุ่มเพื่อนครู โดยภาพรวมและรายข้อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความรู้สึกผูกพันของครูต่อโรงเรียนแห่งนี้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสร้างบรรยากาศเป็นกันเอง สนุกสนาน รวมทั้งการแสดงออกถึงความรู้สึกหรือความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นในหมู่คณะครูกับครู นักเรียนกับ

นักเรียน และครูกับนักเรียน ในการร่วมกันทำกิจกรรมเป็นทีมหรือเป็นกลุ่ม และส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการทำกิจกรรม พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าครูมีความภูมิใจในโรงเรียน และมีความรักและสามัคคีในกลุ่มเพื่อนครู ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ .นันทวัน มุสิกบุตร (2553: 59 – 61) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา จังหวัดชลบุรี ใน 4 ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมในห้องเรียน สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร สภาพแวดล้อมด้านกลุ่มเพื่อน และสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ พบว่า โดยรวมและรายด้าน จากการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา จังหวัดชลบุรี จำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และจำแนกตามช่วงชั้น พบว่า ความพึงพอใจต่อการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. จากผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูและผู้ปกครองต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาทำ จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน ครูและผู้ปกครองที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาทำ จังหวัดปทุมธานี ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูและผู้ปกครองไม่ว่าเพศหญิงหรือเพศชายมีสิทธิเสรีภาพและแนวคิดที่หลากหลาย จึงส่งผลให้ครูและผู้ปกครองที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นและเข้าใจตรงกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของจिरายุ คุณสืบพงษ์พันธ์ (2554: 59 – 62) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนพงศ์สิริวิทยา จังหวัดชลบุรี ใน 4 ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมในห้องเรียน สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร สภาพแวดล้อมด้านกลุ่มเพื่อน และสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ พบว่า โดยรวมและรายด้าน จากการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนพงศ์สิริวิทยา จังหวัดชลบุรี จำแนกตามเพศ พบว่า ไม่แตกต่างกัน โดยนักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านอาคารสถานที่ที่นักเรียนชาย มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามระดับชั้นของนักเรียน พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนพงศ์สิริวิทยา จังหวัดชลบุรี โดยรวมด้านอาคารสถานที่ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการบริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีเพียงด้านเดียวที่ไม่แตกต่างคือ ด้านกลุ่มเพื่อน

3. ผลจากการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูและผู้ปกครองต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาทำ จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามอายุของครูและผู้ปกครอง พบว่า โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านกลุ่มเพื่อน ครู มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธารนา รัตนะ (2552: 73 – 76) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนอนุบาลเซนต์จอห์น ในด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน และด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก อยู่ในระดับมากทุกข้อ และผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจ พบว่า ผู้ปกครองที่เป็นเพศชายที่มีอายุสูงกว่า 45 ปี ผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ผู้ปกครองที่มีอาชีพทำธุรกิจส่วนตัว ผู้ปกครองที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงกว่า 30,000 บาท ผู้ปกครองที่มีสถานภาพบิดา และผู้ปกครองที่มีจำนวนของผู้ที่อยู่ในอุปการะในด้านการศึกษา จำนวน 1 คน มีความพึงพอใจสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาความพึงพอใจของครูและผู้ปกครองที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาทำ จังหวัดปทุมธานี
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของครูและผู้ปกครองที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาทำ จังหวัดปทุมธานี
3. ควรศึกษาการเข้ามามีส่วนร่วมของครูและผู้ปกครองที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาทำ จังหวัดปทุมธานี

เอกสารอ้างอิง

- กมลสรรงค์ บุญกว้าง. (2550). *การจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (แขนงวิชาบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.
- จิรายุ คุณสืบพงษ์พันธ์. (2554). *ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนพงศ์สิริวิทยา จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- เฉลิม พรหมคุณาภรณ์. (2539). *การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาเขตการศึกษา 12 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- ดุสิต คงตระกูล. (2536). *รายงานการวิจัยเรื่องการบริหารกิจการนักศึกษาครุภาคเหนือ ในทัศนะของผู้เรียน อาจารย์ และนักศึกษา*. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธรรนา รัตน์นะ. (2552). *ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนอนุบาลเซนต์จอห์น*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น. ถ่ายเอกสาร.
- นันทวัน มุสิกบุตร. (2553). *ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนของโรงเรียนสว่างปริบูรณ์วิทยา จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- บุญทรง สังข์ทอง. (2537). *การวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกโรงเรียนประถมศึกษาที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงและต่ำ เขตการศึกษา 5*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- มารีสา ธรรมมะ. (2545). *ความพึงพอใจของนิสิตต่อสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยบูรพาวิทยาเขต*

สารสนเทศสระแก้ว. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.

รุ่งนภา คนเล. (2553). การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนบ้านสองสลึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.

เลิศศักดิ์ คำปลิว. (2551). การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

สำเนา ขจรศิลป์. (2533). หลักการกิจกรรมนักศึกษา. กรุงเทพฯ: กองกิจการนิสิตมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.